

**Sayın Anayasa Mahkemesi Başkanım,
Sayın Yargıtay Başkanım,
Sayın Adalet Bakanım,
Sayın Genel Sekreter,
Görsel ve Yazılı Basının Sayın Mensupları,**

Değerli Meslektaşlarım, Sevgili Konuklar,

Türkiye'de İfade ve Basın Hürriyeti gibi hayati önemi haiz bir konuya ilişkin olarak yapılan bu çalışmada böylesi seçkin bir topluluğa hitap ediyor olmaktan duyduğum onuru ifade ederek sözlerime başlamak istiyorum.

Bu sempozyum boyunca yapılacak çalışmalar, ifade ve basın hürriyetinin hukuki ve teknik niteliği, tanımlanması ve sınırlarının çizilmesi gibi hususlarda bilgi ve tecrübelerimizi artıracak ve eminim ki her birimize yeni ufuklar açacak, birikim ve vizyonumuzu genişletecektir.

Ben ise konuşmama başlarken ifade ve basın hürriyetinin hukuki niteliği kadar önemli başka iki fonksiyonuna değinmek, kısaca insana ve toplumsal barışa bakan yönlerine dikkatlerinizi çekmek istiyorum.

Değerli Konuklar,

Tarih boyunca düşünürler, ifade hürriyetini, bireyin fikri gelişiminin en önemli aracı olarak görmüşlerdir. Zira bu özgürlük, düşünce ve bilgi paylaşımının temelini oluşturur.

Basın özgürlüğü ise ifade hürriyetinin kurumsallaşmış, pratiğe dökülerek vücut bulmuş halidir. Basın özgürlüğünün varlığı, diğer özgürlüklere bir köprü hatta garanti niteliği taşır. Bu itibarla Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, ilgili içtihatlarında, özgür medyayı demokrasinin bekçisi olarak nitelendirmiştir.

Burada bir ayrıntıya işaret etmek isterim ki her özgürlük gibi bu özgürlük hakkının da sınırsız değil, çizilen bir hukuki çerçeve içinde başkalarının temel hak ve hürriyetlerinin ihlal edilmeksizin kullanılması gereklidir. Çünkü bugün çağın tüm teknolojik iletişim imkanlarından faydalanan basın, toplumsal hayatı yakından etkileyen çok önemli bir gücü ifade etmektedir. Bu alandaki bilgi kirliliği veya gerçeğe örtüşmeyen bilgilendirmelerin, kişi yada toplum aleyhine telafisi güç veya imkansız olumsuzluklara sebebiyet vereceği muhakkaktır.

Nihayet Anayasamızın 26 ncı ve 28 inci maddelerinde değinilen basın özgürlüğünün, başkalarının şöhret ve haklarının, özel ve aile hayatlarının yahut kanunun öngördüğü mesleki sırlarının korunması amacıyla sınırlanabileceğine ilişkin hükmü tam da bu noktaya işaret etmektedir.

Yargıtay'ın istikrar bulan içtihatlarında belirtildiği üzere bilgilendirme **zamanında** ve **gereken ayrıntıları ile** ve bilgiyi **doğru olarak** derleyip topluma ulaştırdığı sürece hukuken korunur. Aksi takdirde, doğrulanmamış, duyuma dayalı iddialarla yine Anayasa tarafından korunan kişilik haklarına veya haberleşme özgürlüğüne yapılan saldırılar basın özgürlüğü

kapsamında değerlendirilemez. En başta basın, sahip olduğu meslek ilkeleriyle bu hususa özen göstermeli ve bir otokontrol sergilemelidir.

İstisna da olsa bazen bir haber, ömür boyu biriktirilen itibarı zedeleyebilirken, haberin gerçeği yansıtmadığı durumlarda bu itibarın iadesi mümkün olmamakta, kişiler -hem de durup dururken- kendilerini savunmak zorunda bırakılabilmektedirler. Zira dikkatinizi çekmek isterim ki söz konusu olan kamuoyu oluşturmak olduğunda basın, elinde bulundurduğu kitle iletişim araçlarıyla kişiler ve hatta kurumlar karşısında çok daha güçlü bir konumdadır. Bu güç başta kişilik hakları ve haberleşme özgürlüğü olmak üzere diğer temel hak ve özgürlükleri ihlal edecek biçimde kullanılmamalıdır.

Değerli Konuklar,

İfade ve Basın Hürriyetinin fertlerin bilgi edinme hakkı ve kendini gerçekleştirme bakan yönü yanında -Mill ve Mises gibi düşünürlerin belirttiği gibi- bir de toplumsal barışa bakan yönü vardır. Zira toplumsal barış için öncelikle bireylerin ne dediğinin doğru bir şekilde anlaşılması, bunun için de sağlıklı bir empatinin yapılması gereklidir.

Empati, yani herhangi bir olaya muhatabının ya da bir başkasının gözüyle bakabilme yetisi ise ancak ifade ve basın hürriyetinin sağlıklı bir biçimde kullanılabilmesiyle varlık kazanır.

Empati yapabildiğiniz sürece, içinde birlikte yaşadığınız toplumun diğer fertlerinin duygu ve düşüncelerini anlayabilir, bir denge tesis edebilirsiniz. Aksi takdirde, ortak kültürün kazanımlarını kaybeder, ancak kendi görüş açınız ve kendi idrakinizin sınırları içerisinde kalırsınız.

İşte bu sebeple ifade ve basın hürriyeti, toplumsal barışın tesisi ve devamı açısından hayati bir önem arz eder. Zira ifade hürriyeti bir toplumun mızrabıdır, tezenesidir. O mızrap, o tezene iledir ki toplumun ortak sesine, ortak nefesine vakıf olursunuz. Onu insanların elinden aldığımızda toplumun sesi kesilir. Nesiller ötesine sesini duyuran Mevlana, yalnızca eteklerini savuran bir derviş olarak kalır. Türkçeyi en sarıh bir biçimde ifade eden Yunus Emre'yi de anlamaktan aciz Molla Kasımlar yetiştirirsiniz.

Neticede toplumun bireyleri birbirini anlayamaz hale gelir ve kendi sesinden başkasını duymayan kamplara bölünür. Sesi daha gür çıkanın sözü, bir başka deyişle güçlüünün hukuku egemen olur. İlerlemeye, mevcut sorunları çözmeye harcanması gereken zaman ve enerji, yalnızca yeni sorunlar, yeni çatışmalar ve yeni ayrışmalar üretmeye harcanır gider.

Bu yönüyle ifade ve basın hürriyeti bir toplum açısından yalnızca hukuki değil aynı zamanda sosyal, ekonomik ve siyasal bir boyut taşımaktadır. Zira bu özgürlüğün yokluğu, neticeleri itibarıyla topluma yalnızca iç barışını değil, ortak aklını, ekonomik ve siyasal gücünü de kaybettirir.

Bu kadar önemli bir hürriyet olmasındandır ki, Strazburg Mahkemesi, şok edici ve sarsıcı olsa bile başkalarının ifade hürriyetine saygı gösterilmesi gerektiğine karar vermiştir.

Değerli Meslektaşlarım,

İşin bizlere bakan yönüne gelince, en başta şunu vurgulamalıyım ki devlet büyüklerimizden birinin ifadesiyle Hak ve hürriyetler, sırf kanun demek olmadığı gibi, hukuk bilimi de kanun metinlerinden anlam çıkarmak ve yasal kuralları hayat ve ilişkilere uygulamaktan ibaret bir tür zeka oyunu demek değildir. Kanunlar, hukuk düzeninin sonuçta biçimsel bir kaynağı ve çoğunlukla da yüzeyde kalan kökleridir. Bu düzenin temeli ve derinliklerdeki kökleri ise bizzat hayatın kendisi ve insan ilişkileridir. Hukukçu bu ilişkileri yakından incelemeye; hukuki düzenin reel kaynağı olan hayatın akışını görmeye mecburdur ve bunu görebildiği oranda hukukçudur.

Bu bakımdan yargı aynı zamanda toplumsal barışın ve birlikte yaşama istencinin de önemli bir destekleyicisidir. Hâkim, ifade hürriyeti konusunda verdiği kararlar toplum üzerinde çok önemli etki oluşturur.

Bu sebeple bugün burada ifade hürriyetinin tanımlanması, hukuki niteliği ve sınırlarının sağlıklı bir biçimde çizilmesine yönelik olarak söylenecek her sözde konunun bu yönü de hatırdta tutulmalıdır.

Değerli Konuklar,

Bu konferansın İfade ve Basın hürriyeti ile ilgili olumsuz istatistiklere üzüldüğümüz son konferanslardan biri olmasını temenni ediyorum. Mevzuattaki olumlu gelişmeleri uygulayacak hakim ve savcılarımızın da temel hak ve hürriyetlere yaklaşımlarında çok önemli gelişmeler olduğunu gözlemlemekteyim.

Mevzuatın uygulayıcısı olan Yargı, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesince belirlenen meşruluk, yasallık, demokratik toplum düzeninde gereklilik ve bunun bir alt unsuru olan orantılılık ilkelerinin sınırları içerisinde her türlü ifade, teşebbüs, din ve vicdan hürriyetini genişleten bir yaklaşıma sahip olmalıdır. Ve kanaatimce Türk Yargısı bu yolda emin ve hızlı adımlarla ilerlemektedir. Türkiye'de İfade ve Basın Özgürlüğü Projesi, hakimlerimize ve savcılarımıza çok kıymetli katkılar sunmaktadır. Bu ve benzeri projelerin oluşturduğu farkındalık, ilerlemeye çok önemli bir ivme katmaktadır.

Bu vesileyle, bir kez daha bugün icra edilecek toplantının önemini vurgulamak ve değerli katkılarınızın paha biçilmezliğini ifade etmek istiyorum. Danıştay olarak genelde Temel Hak ve Özgürlüklerin özelde ise İfade ve Basın Hürriyeti'nin geliştirilmesi, Avrupa Birliği standartlarının yakalanması hatta aşılması yönündeki her gayreti değerli buluyor ve her daim yanında ve destekçisi olmayı hedefliyoruz.

Tüm katılımcıları saygıyla selamlıyorum.

5 Şubat 2013

Hüseyin H. KARAKULLUKCU

Danıştay Başkanı